

EVROPSKA CENTRALNA BANKA

EUROSISTEM

KONVERGENČNO POROČILO MAJ 2007

UVOD

OKVIR ZA ANALIZO

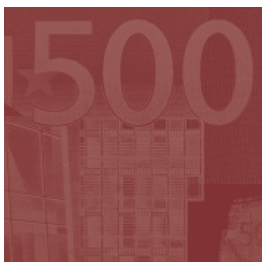
**POVZETKI PO
POSAMEZNIH DRŽAVAH**

SL

EVROPSKA CENTRALNA BANKA

EUROSISTEM

V letu 2007
bo na vseh
publikacijah ECB
motiv iz bankovca
za 20 eurov.

KONVERGENČNO POROČILO MAJ 2007

UVOD

OKVIR ZA ANALIZO

POVZETKI PO POSAMEZNIH DRŽAVAH

© Evropska centralna banka, 2007

Naslov

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Nemčija

Poštni naslov

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Nemčija

Telefon

+49 69 1344 0

Spletna stran

<http://www.ecb.int>

Faks

+49 69 1344 6000

Teleks

411 144 ecb d

*Vse pravice so pridržane. Razmnoževanje
v izobraževalne in nekomercialne namene je
dovoljeno pod pogojem, da je naveden vir.*

*Presečni datum za statistične podatke v tej
publikaciji je 26. april 2007.*

ISSN 1725-9460 (tiskana izdaja)
ISSN 1725-9673 (spletna izdaja)

KAZALO

KAZALO

1 UVOD	5
2 OKVIR ZA ANALIZO	
2.1 Ekonomska konvergenca	7
2.2 Združljivost nacionalne zakonodaje s pogodbo	13
3 POVZETKI PO POSAMEZNIH DRŽAVAH	
3.1 Ciper	27
3.2 Malta	29

KRATICE

DRŽAVE

BE	Belgija	LU	Luksemburg
BG	Bolgarija	HU	Madžarska
CZ	Češka	MT	Malta
DK	Danska	NL	Nizozemska
DE	Nemčija	AT	Avstrija
EE	Estonija	PL	Poljska
IE	Irska	PT	Portugalska
GR	Grčija	RO	Romunija
ES	Španija	SI	Slovenija
FR	Francija	SK	Slovaška
IT	Italija	FI	Finska
CY	Ciper	SE	Švedska
LV	Latvija	UK	Združeno kraljestvo
LT	Litva		

DRUGO

BDP	bruto domači proizvod
BIS	Banka za mednarodne poravnave
b.o.p.	plačilna bilanca
BPM5	Priročnik za izdelavo plačilne bilance MDS (5. izdaja)
CD	potrdila o vlogi
CPI	indeks cen življenjskih potrebščin
ECB	Evropska centralna banka
EDP	postopek v zvezi s čezmernim primanjkljajem
EER	efektivni tečaj
EMI	Evropski monetarni inštitut
EMU	ekonomska in monetarna unija
ERM	mehanizem deviznih tečajev
ESCB	Evropski sistem centralnih bank
ESR 95	Evropski sistem nacionalnih računov 1995
EU	Evropska unija
EUR	euro
HICP	harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin
ILO	Mednarodna organizacija dela
MDS	Mednarodni denarni sklad
MFI	monetarne finančne institucije
NCB	nacionalne centralne banke
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
PPI	indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih
ULCM	stroški dela na enoto proizvoda v predelovalnih dejavnostih
ULCT	stroški dela na enoto proizvoda v celotnem gospodarstvu

V skladu s prakso Skupnosti so imena držav EU v tem poročilu naštetá po zaporedju začetnic držav v nacionalnih jezikih.

I UVOD

I UVOD

Euro je bil uveden 1. januarja 1999. Do sedaj ga je v skladu z zahtevami Pogodbe sprejelo 13 držav članic Evropske unije (EU), Slovenija kot zadnja 1. januarja 2007. Po širitvi EU leta 2004 in 2007 je trenutno 14 držav članic, ki ne sodelujejo polnopravno v ekonomski in monetarni uniji (EMU) in še niso sprejele eura.

To konvergenčno poročilo je bilo pripravljeno na zahtevo Cipra in Malte, ki sta 13. februarja oziroma 27. februarja 2007 zaprosila za pregled. S pripravo tega poročila Evropska centralna banka (ECB) izpolnjuje zahteve iz člena 122(2) v povezavi s členom 121(1) Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (Pogodba), po katerih mora Svetu Evropske unije (Svet EU) najmanj vsaki dve leti ali na zahtevo države članice z odstopanjem poročati „o napredku, ki so ga države članice dosegle pri izpolnjevanju svojih obveznosti glede uresničevanja ekonomske in monetarne unije“. Enako nalogo je dobila Evropska komisija, ki je ravno tako pripravila poročilo, obe poročili pa se vzporedno predložita Svetu EU.

ECB v tem poročilu uporablja enak okvir kot v prejšnjih konvergenčnih poročilih. Za zadevni državi proučuje, ali sta dosegli visoko stopnjo trajne ekonomske konvergence, ali je nacionalna zakonodaja skladna s Pogodbo in ali so izpolnjene zakonske zahteve, da lahko njihuni nacionalni centralni banki (NCB) postaneta sestavni del Eurosistema.

Ocena ekonomske konvergence je močno odvisna od kakovosti in neoporečnosti uporabljenih statističnih podatkov. Na pripravo in poročanje statističnih podatkov, zlasti podatkov o državnih financah, ne smejo vplivati politični dejavniki. Države članice naj bi zato kakovost in neoporečnost svojih statističnih podatkov obravnavale kot prednostno nalogo, da bi pri pripravi statističnih podatkov zagotovile ustrezen sistem varovalk in kontrol, na statističnem področju pa uporabljale minimalne standarde. Ti naj bi povečali neodvisnost, integriteto in odgovornost nacionalnih statističnih uradov ter pomagali

jamčiti zaupanje v kvaliteto javnofinančne statistike (glej tudi statistično prilogo k poglavju 4).

Struktura tega konvergenčnega poročila je naslednja. V poglavju 2 je opisan okvir za preučitev ekonomske in pravne konvergence. Poglavje 3 obsega povzetke po posameznih državah, kjer so opisane glavne ugotovitve o ekonomski in pravni konvergenci. Poglavje 4 podrobneje proučuje stanje ekonomske konvergence v vsaki od obeh obravnavanih držav članic in ponuja pregled statistične metodologije za kazalnike konvergence. V poglavju 5 pa je ocenjena združljivost nacionalne zakonodaje vsake od obeh držav članic, vključno s statutom njihovih NCB, s členoma 108 in 109 Pogodbe ter s Statutom Evropskega sistema centralnih bank (ESCB).

2 OKVIR ZA ANALIZO

2.1 EKONOMSKA KONVERGENCA

ECB za pregled stanja ekonomske konvergence v teh dveh državah članicah uporablja enoten analitičen okvir, ki se uporablja za vsako državo posebej. Enoten okvir v prvi vrsti temelji na določbah Pogodbe, ki jih ECB uporablja pri analizi cenovnih gibanj, javnofinančnega salda in stopnje dolga ter deviznih tečajev in dolgoročnih obrestnih mer, skupaj z drugimi pomembnimi dejavniki. Hkrati temelji tudi na sklopu dodatnih ekonomskih kazalnikov za pretekla in prihodnja obdobja, ki so koristni za podrobnejši pregled trajnosti konvergence. V okvirjih 1 do 4 spodaj so na kratko povzete določbe Pogodbe ter metodološka pojasnila glede njihove uporabe s strani ECB.

Za zagotovitev kontinuitete in enake obravnave to poročilo temelji na načelih, opredeljenih v prejšnjih poročilih, ki jih je objavila ECB (pred tem pa Evropski monetarni inštitut). Pri uporabi konvergenčnih kriterijev se ECB naslanja na nekaj temeljnih načel. Prvo med njimi je, da se posamezni kriteriji razlagajo in uporabljajo brez odstopanja. Razlog za to načelo je dejstvo, da morajo kriteriji zagotoviti, da lahko v euroobmočju sodelujejo samo tiste države članice, katerih gospodarske razmere omogočajo ohranjanje stabilnosti cen in povezanosti euroobmočja. Drugo načelo določa, da konvergenčni kriteriji predstavljajo notranje skladen in medsebojno povezan sklop, zato morajo biti izpolnjeni vsi. V Pogodbi so kriteriji naštet kot enakopravni in med njimi ni nikakršne hierarhije. Po tretjem načelu morajo biti konvergenčni kriteriji izpolnjeni na podlagi dejanskih podatkov. Četrto načelo je, da mora biti uporaba konvergenčnih kriterijev dosledna, pregledna in preprosta. Poleg tega je treba še enkrat poudariti, da mora biti dosežena konvergenca trajna in ne le trenutna. Zato pregledi po državah podrobno obravnavajo trajnost konvergence.

Gospodarska gibanja v obravnavanih državah članicah se tako ocenjujejo z vidika preteklih gibanj, ki načeloma obsegajo zadnjih deset let. Na ta način je lažje ugotoviti, v kolikšni meri

so sedanji rezultati posledica resničnih strukturnih prilagoditev, kar posledično omogoča natančnejšo oceno trajnosti ekonomske konvergence.

Poleg tega se v ustreznem obsegu uporablja tudi pogled v prihodnost. Na tem področju je treba še posebej opozoriti na dejstvo, da je trajnost ugodnih gospodarskih gibanj močno odvisna od ustreznih in dolgoročnih odzivov politike na obstoječe in prihodnje izzive. Gledano v celoti je treba poudariti, da je trajnost ekonomske konvergence odvisna tako od zdravega izhodiščnega položaja kot tudi od politik, ki se izvajajo po uvedbi eura.

Enoten okvir se uporablja za vsako ob obeh držav članic posebej. Zato je treba preglede po državah, ki se osredotočajo na uspešnost posamezne države članice, v skladu z določbo člena 121 Pogodbe obravnavati ločeno.

Presečni datum za statistične podatke v tem konvergenčnem poročilu je 26. april 2007. Statistične podatke za oceno konvergenčnih kriterijev je zagotovila Evropska komisija (glej tudi statistično prilogo ter tabele in grafe v angleški izdaji tega poročila) v sodelovanju z ECB (v primeru dolgoročnih obrestnih mer). Konvergenčni podatki o gibanju cen in dolgoročnih obrestnih mer zajemajo obdobje do marca 2007, ki je zadnji mesec, za katerega so na voljo podatki o HICP. Pri mesečnih podatkih o deviznih tečajih se obravnavano obdobje v tem poročilu konča marca 2007, medtem ko dnevni podatki vključujejo obdobje do 26. aprila 2007. Podatki za javnofinančni položaj pokrivajo obdobje do leta 2006. V poročilu so upoštevane tudi napovedi iz različnih virov ter najnovejši konvergenčni programi držav članic in druge informacije, ki naj bi bile pomembne za oceno prihodnjih gibanj na področju trajnosti konvergence. Letošnje pomladanske napovedi Evropske komisije, ki jih tudi upoštevamo v tem poročilu, so bile objavljene 7. maja 2007. Poročilo je sprejel Razširjeni svet ECB 14. maja 2007.

Določbe Pogodbe o cenovnih gibanjih in njihova uporaba v ECB so podane v okvirju 1.

Da bi omogočili podrobnejši pregled trajnosti cenovnih gibanj, je povprečna stopnja inflacije po HICP v 12-mesečnem referenčnem obdobju od aprila 2006 do marca 2007 ocenjena glede na ekonomsko uspešnost države članice pri

doseganju cenovne stabilnosti v zadnjih desetih letih. Pri tem je posebna pozornost posvečena usmeritvi denarne politike, zlasti temu, ali so si denarne oblasti prizadevale predvsem za doseganje in ohranjanje cenovne stabilnosti, ter dejstvu, ali so tudi druga področja gospodarske politike prispevala k doseganju tega cilja. Poleg tega so upoštevani tudi vplivi

Okvir 1

CENOVNA GIBANJA

1 Določbe Pogodbe

Prva alineja člena 121(1) Pogodbe zahteva:

„doseganje visoke stopnje stabilnosti cen; to je razvidno iz stopnje inflacije, ki je blizu stopnji inflacije največ treh držav članic z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen”.

Člen 1 Protokola o konvergenčnih kriterijih, na katerega se nanaša člen 121 Pogodbe, določa, da:

„merilo stabilnosti cen iz prve alineje člena 121(1) te pogodbe pomeni, da ima država članica trajno stabilne cene in povprečno stopnjo inflacije, zabeleženo v enem letu pred pregledom, ki ne presega za več kakor 1,5 odstotne točke stopnje inflacije največ treh držav članic z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen. Višina inflacije se izračuna z uporabo indeksa cen življenjskih potrebščin na primerljivi osnovi, upošteva se razlike v definicijah posameznih držav”.

2 Uporaba določb Pogodbe

ECB v tem poročilu uporablja določbe Pogodbe, kot je navedeno v nadaljevanju.

- V zvezi s „povprečno stopnjo inflacije, zabeleženo v enem letu pred pregledom” je bila stopnja inflacije izračunana z uporabo zadnjih razpoložljivih podatkov o spremembi 12-mesečnega povprečja indeksa HICP v zadnjih 12 mesecih. Tako je referenčno obdobje za stopnjo inflacije v tem poročilu od aprila 2006 do marca 2007.
- V zvezi s pojmom „največ treh držav članic z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen”, ki se uporablja za določanje referenčne vrednosti, je bilo uporabljeno netehtano aritmetično povprečje stopenj inflacije v naslednjih treh državah EU z najnižjo stopnjo inflacije: Finska (1,3%), Poljska (1,5%) in Švedska (1,6%). Tako je povprečna stopnja 1,5%, in ko se k temu prišteje 1,5 odstotne točke, znaša referenčna vrednost 3,0%.

Inflacija je bila izmerjena na podlagi indeksa HICP, ki je bil razvit za namene ocenjevanja konvergence stabilnosti cen na primerljivi osnovi (glej statistično prilogo). Povprečna stopnja inflacije v euroobmočju je prikazana v statističnem delu poročila (angleška izdaja).

makroekonomskega okolja na doseganje cenovne stabilnosti. Cenovna gibanja so ocenjena glede na ponudbo in povpraševanje, pri čemer je pozornost med drugim posvečena dejavnikom, ki vplivajo na stroške dela na enoto proizvoda in na uvozne cene. Kot zadnje so bila upoštevana gibanja drugih pomembnih cenovnih indeksov (npr. HICP brez nepredelane hrane in energentov, nacionalni indeks cen življenjskih potrebščin (CPI), indeks cen življenjskih potrebščin brez sprememb v posrednih davkih, deflator zasebne potrošnje,

deflator BDP in cene pri proizvajalcih). Z vidika prihodnjih gibanj so navedena možna inflacijska gibanja v prihodnjih letih ter napovedi najpomembnejših mednarodnih organizacij in tržnih udeležencev. Obravnavani so tudi strukturni vidiki, ki so pomembni za ohranjanje ugodnega okolja za stabilnost cen po prevzemu eura.

V okvirju 2 so navedene določbe Pogodbe o fiskalnih gibanjih in njihova uporaba s strani ECB, skupaj s proceduralnimi vprašanji.

Okvir 2

FISKALNA GIBANJA

1 Določbe Pogodbe

Druga alineja člena 121(1) Pogodbe zahteva:

„vzdržnost stanja javnih financ; izhaja iz doseženega proračunskega stanja brez čezmernega primanjkljaja v skladu s členom 104(6)“.

Člen 2 Protokola o konvergenčnih kriterijih, na katerega se nanaša člen 121 Pogodbe, določa, da:

to merilo „pomeni, da v času pregleda država članica ni predmet odločbe Sveta iz člena 104(6) te pogodbe o obstoju čezmernega primanjkljaja“.

Člen 104 določa postopek v primeru čezmernega primanjkljaja. Evropska komisija v skladu s členom 104(2) in (3) pripravi poročilo, če katera od držav članic ne izpolnjuje zahtev javnofinančne discipline, zlasti če:

(a) razmerje med načrtovanim ali dejanskim javnofinančnim primanjkljajem in BDP presega referenčno vrednost (ki je v Protokolu o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem opredeljena kot 3% BDP), razen:

- če se je to razmerje znatno in stalno zmanjševalo ter doseglo raven blizu referenčne vrednosti, ali
- če je preseganje referenčne vrednosti le izjemno in začasno, razmerje pa ostaja blizu referenčne vrednosti;

(b) razmerje med javnim dolgom in BDP presega referenčno vrednost (ki je v Protokolu o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem opredeljena kot 60% BDP), razen če se razmerje znižuje v zadostnem obsegu in se dovolj hitro približuje referenčni vrednosti.

Poleg tega mora poročilo, ki ga pripravi Komisija, upoštevati, ali javnofinančni primanjkljaj presega javne investicijske odhodke, ter vse druge pomembne dejavnike, tudi srednjeročno gospodarsko in javnofinančno stanje države članice. Komisija lahko ravno tako pripravi poročilo, če meni, da ne glede na izpolnjevanje meril v državi članici obstaja tveganje čezmernega primanjkljaja. Ekonomsko-finančni odbor pripravi mnenje o poročilu Komisije. Končno Svet EU v skladu s členom 104(6) na osnovi priporočila Komisije in ob upoštevanju vseh pripomb obravnavane države članice ter po opravljeni celoviti oceni s kvalificirano večino odloči, ali čezmerni primanjkljaj v državi članici obstaja.

2 Uporaba določb Pogodbe

ECB za namene pregleda konvergence izrazi svoje mnenje o fiskalnih gibanjih. ECB pri vprašanju vzdržnosti preverja ključne kazalnike fiskalnih gibanj od leta 1997 do leta 2006, upošteva obete in izzive javnih financ ter podrobno prouči povezave med gibanjem primanjkljaja in dolga.

ECB v zvezi s členom 104 v nasprotju s Komisijo nima nobene formalne vloge v postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem. Poročilo ECB samo pokaže, ali je država predmet postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem ali ne.

ECB v zvezi z določbo Pogodbe, da se mora delež dolga nad 60% BDP „zniževati v zadostnem obsegu in dovolj hitro približevati referenčni vrednosti”, preuči pretekle in prihodnje trende v deležu dolga.

Pregled fiskalnih gibanj temelji na podatkih, zbranih na podlagi nacionalnih računov v skladu z Evropskim sistemom računov 1995 (glej statistično priložo). Večino podatkov v tem poročilu je zagotovila Komisija aprila 2007 in zajemajo javnofinančno stanje od leta 1997 do leta 2006 ter napovedi Komisije za leto 2007.

V zvezi z vzdržnostjo javnih financ se rezultat v referenčnem letu 2006 pregleda z vidika uspešnosti države članice v zadnjih desetih letih. Kot izhodišče obravnavamo gibanje deleža javnega dolga v tem obdobju ter dejavnike, ki so vplivali nanj, tj. razliko med nominalno rastjo BDP in obrestnimi merami, primarni saldo ter prilagoditev med primanjkljajem in dolgom. S te perspektive je mogoče dobiti dodatne informacije o tem, v kolikšni meri je makroekonomsko okolje, zlasti kombinacija rasti in obrestnih mer, vplivalo na dinamiko dolga. Zagotovi lahko tudi dodatne informacije o vplivu prizadevanj za fiskalno konsolidacijo, ki se kažejo v primarnem saldu, ter o vlogi, ki jo imajo posebni dejavniki, zajeti v prilagoditvi med

primanjkljajem in dolgom. Ob tem obravnavamo tudi strukturo javnega dolga s posebnim poudarkom na deležu kratkoročnega dolga in dolga v tuji valuti ter njenem gibanju. Primerjava teh deležev s trenutnim javnim dolgom izpostavi občutljivost javnofinančnega salda na spremembe deviznih tečajev in obrestnih mer.

Naslednji korak je preučitev gibanja deleža primanjkljaja. Pri tem je priporočljivo upoštevati dejstvo, da na spremembo letnega deleža primanjkljaja v državi običajno vplivajo številni povezani dejavniki. Ti so pogosto razdeljeni na „ciklične učinke” na eni strani, ki odražajo reakcijo primanjkljaja na spremembe v gospodarskem ciklu, in „neciklične učinke” na

drugi strani, ki pogosto odražajo strukturne ali stalne prilagoditve fiskalne politike. Neciklični učinki, kot so številčno ovrednoteni v tem poročilu, pa niso nujno samo odraz strukturnih sprememb v javnofinančnem položaju, saj zajemajo tudičasne učinke na javnofinančni saldo, ki izhajajo iz vpliva ukrepov politike in posebnih dejavnikov. Podrobneje so obravnavana še pretekla gibanja javnofinančnih odhodkov in prihodkov, opisana pa so tudi širša področja, kjer je potrebna konsolidacija.

Pri oceni prihodnjih gibanj se pregledajo proračunski načrti držav in nedavne napovedi Evropske komisije za leto 2007, pri čemer je upoštevana srednjeročna fiskalna strategija, kot je opisana v konvergenčnem programu. V tem okviru je opravljena tudi ocena pričakovane izpolnitve srednjeročnega načrta, kot je

predvideno v Paktu za stabilnost in rast, ter obeti za delež dolga na osnovi sedanjih fiskalnih politik. Poleg tega so izpostavljeni dolgoročni izzivi za vzdržnost proračunskega stanja, zlasti tisti, ki se nanašajo na vprašanje javnih pokojninskih sistemov brez skladov v povezavi z demografskimi spremembami, in na vprašanje poroštev, ki jih je izdala država.

V okvirju 3 so navedene določbe Pogodbe glede tečajnih gibanj in njihova uporaba s strani ECB.

Ciper in Malta sodelujeta v ERM II od 2. maja 2005, torej nekoliko več kot dve leti pred dokončanjem tega poročila. Uspešnost njunih valut do eura se ocenjuje v obdobju od 27. aprila 2005 do 26. aprila 2007 (tj. presečni datum za podatke v tem poročilu). Med

Okvir 3

GIBANJA DEVIZNEGA TEČAJA

1 Določbe Pogodbe

Tretja alineja člena 121(1) Pogodbe zahteva:

„upoštevanje normalnih meja nihanja, predvidenih z mehanizmom deviznega tečaja evropskega monetarnega sistema, v obdobju najmanj dveh let brez devalvacije glede na valuto katere koli druge države članice”.

Člen 3 Protokola o konvergenčnih kriterijih, na katerega se nanaša člen 121 Pogodbe, določa, da:

„merilo sodelovanja v mehanizmu deviznega tečaja evropskega monetarnega sistema iz tretje alineje člena 121(1) te pogodbe pomeni, da je država članica upoštevala normalne meje nihanja, predvidene z mehanizmom deviznega tečaja evropskega denarnega sistema, brez hujših napetosti vsaj zadnji dve leti pred pregledom. Država članica v tem času zlasti ni na lastno pobudo devalvirala dvostranskega osrednjega tečaja svoje valute glede na valuto druge države članice”.

2 Uporaba določb Pogodbe

ECB v zvezi s stabilnostjo deviznega tečaja preuči, ali je država v ERM II (ki je januarja 1999 nasledil ERM) vsaj dve leti pred pregledom konvergence sodelovala brez hujših napetosti, predvsem brez devalvacije glede na euro. Če je obdobje sodelovanja krajše, se ocenijo gibanja tečaja v dveletnem referenčnem obdobju, enako kot v prejšnjih poročilih.

Pregled stabilnosti tečaja do eura se podobno kot v preteklosti osredotoča na to, ali je tečaj blizu centrale paritete v ERM II, upošteva dejavnike, ki bi lahko privedli do apreciacije. Pri tem širina razpona nihanja v ERM II ne posega v oceno merila stabilnosti deviznega tečaja.

Poleg tega se vprašanje odsotnosti „hujših napetosti“ na splošno obravnava: (i) s pregledom odmika tečaja od centralne paritete v ERM II glede na euro; (ii) z uporabo kazalnikov, kot so nihanja deviznega tečaja do eura in njegovega trendnega gibanja ter razlike v kratkoročnih obrestnih merah v primerjavi z euroobmočjem in njihova gibanja ter (iii) s preučitvijo vloge, ki jo imajo posegi na deviznem trgu.

Vsi dvostranski tečaji za referenčno obdobje od maja 2005 do aprila 2007 so uradne referenčne stopnje ECB (glej statistično prilogo).

26. aprilom 2007 in 14. majem 2007 (datum dokončanja tega poročila) je bile tečaj valute obeh držav do eura stabilen.

Poleg uspešnosti nominalnega tečaja do eura se na kratko ocenijo tudi podatki, ki kažejo vzdržnost trenutnega deviznega tečaja. Ti podatki temeljijo na gibanju realnega dvostranskega in efektivnega tečaja, tekočem, kapitalskem in finančnem računu plačilne

bilance ter na neto stanju mednarodnih naložb v daljšem obdobju. Glede povezanosti trgov se preuči tudi delež euroobmočja v skupni zunanji trgovini države.

V okvirju 4 so navedene določbe Pogodbe o gibanju dolgoročnih obrestnih mer in njihova uporaba s strani ECB.

Okvir 4

GIBANJA DOLGOROČNIH OBRESTNIH MER

1 Določbe Pogodbe

Četrta alineja člena 121(1) Pogodbe zahteva:

„trajnost dosežene konvergence in sodelovanja države članice v mehanizmu deviznega tečaja evropskega monetarnega sistema, kar se kaže v ravni dolgoročnih obrestnih mer“.

Člen 4 Protokola o konvergenčnih kriterijih, na katerega se nanaša člen 121 Pogodbe, določa, da:

„merilo konvergence obrestnih mer iz četrte alineje člena 121(1) te pogodbe pomeni, da ima država članica v enem letu pred pregledom tako povprečno dolgoročno nominalno obrestno mero, ki ne presega za več kakor 2 odstotni točki dolgoročne obrestne mere v največ treh državah članicah z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen. Obrestne mere se izračunajo na podlagi dolgoročnih državnih obveznic ali primerljivih vrednostnih papirjev, upošteva razlike v definicijah posameznih držav“.

2 Uporaba določb Pogodbe

ECB v tem poročilu uporablja določbe Pogodbe, kot je navedeno v nadaljevanju.

- Glede „povprečne dolgoročne nominalne obrestne mere“, zabeležene „v enem letu pred pregledom“, je bila dolgoročna obrestna mera izračunana kot aritmetično povprečje zadnjih 12 mesecev, za katere so bili na razpolago podatki o HICP. Referenčno obdobje v tem poročilu je od aprila 2006 do marca 2007.
- Za opredelitev „največ treh držav članic z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen“, ki se uporablja za določanje referenčne vrednosti, je bilo uporabljeno netehtano aritmetično povprečje dolgoročnih obrestnih mer v istih treh državah, ki so bile uporabljene za izračun referenčne vrednosti pri merilu cenovne stabilnosti (glej okvir 1). V referenčnem obdobju, obravnavanem v tem poročilu, so dolgoročne obrestne mere teh treh držav znašale 3,8% (Švedska), 3,9% (Finska) in 5,3% (Poljska). Tako je povprečna obrestna mera 4,4% in ko se k temu prištejeta še 2 odstotni točki, znaša referenčna vrednost 6,4%.

Obrestne mere so bile merjene na osnovi dostopnih usklajenih dolgoročnih obrestnih mer, ki so bile razvite za potrebe konvergenčnega pregleda (glej statistično prilogo).

Pri državah, za katere ni na voljo nikakršna dolgoročna usklajena obrestna mera, je v možnem obsegu opravljen a splošna analiza finančnih trgov, ki upošteva stopnjo javnega dolga in druge ustrezne kazalnike. Namen takšne analize je oceniti trajnost konvergence, ki jo je dosegla država članica, in njenega sodelovanja v ERM II.

Kot je navedeno zgoraj, se Pogodba izrecno sklicuje na „trajnost konvergence“, ki se izraža v ravni dolgoročnih obrestnih mer. Zaradi tega so gibanja v referenčnem obdobju od aprila 2006 do marca 2007 ocenjena glede na gibanje dolgoročnih obrestnih mer v zadnjih desetih letih (oziroma v obdobju, za katerega so na voljo podatki) ter glede na glavne dejavnike, ki določajo razliko v primerjavi s prevladujočimi povprečnimi dolgoročnimi obrestnimi merami v euroobmočju.

Nazadnje člen 121(1) Pogodbe zahteva, da to poročilo upošteva tudi več drugih ustreznih dejavnikov, in sicer „razvoj ekuja, rezultate združevanja trgov, stanje in razvoj tekočega računa plačilne bilance ter preverjanje gibanja stroškov dela na enoto in drugih cenovnih kazalcev“. Ti dejavniki so ocenjeni v poglavju 4 v okviru posameznih kriterijev, ki so naštetih zgoraj. Zaradi uvedbe eura 1. januarja 1999 se gibanje ekuja ne obravnava več.

2.2 ZDRUŽLJIVOST NACIONALNE ZAKONODAJE S POGODBO

2.2.1 UVOD

Člen 122(2) Pogodbe zahteva, da ECB (in Komisija) najmanj enkrat vsaki dve leti ali na zahtevo države članice z odstopanjem poroča Svetu EU v skladu s postopkom, določenim v členu 121(1). Vsako tako poročilo mora vključevati pregled združljivosti nacionalne zakonodaje vsake od držav članic z odstopanjem, vključno s statutom centralne banke, s členoma 108 in 109 Pogodbe ter s Statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (v nadaljevanju „Statut“). Navedena obveznost držav članic z odstopanjem iz Pogodbe se imenuje tudi „pravna konvergenca“. Pri ocenjevanju pravne konvergence ECB ni omejena na formalno oceno besedila nacionalne zakonodaje, temveč lahko presoja tudi, ali je implementacija ustreznih določb skladna

z duhom Pogodbe in Statuta. ECB je še posebej zaskrbljena nad v zadnjem času naraščajočimi znaki pritiska na organe odločanja NCB nekaterih držav članic, kar ne bi bilo skladno z duhom Pogodbe glede neodvisnosti centralnih bank. Zato bo ECB natančno spremljala vsa dogajanja pred izdajo posamezne končne pozitivne ocene, v kateri bi bilo ugotovljeno, da je nacionalna zakonodaja države članice združljiva s Pogodbo in Statutom.

DRŽAVE ČLANICE Z Odstopanjem in pravna konvergenca

Ciper in Malta, katerih nacionalna zakonodaja se preučuje v tem poročilu, imata status držav članic z odstopanjem, kar pomeni, da še nista prevzeli eura. Člen 4 Akta o pogojih pristopa¹ določa, da „vse nove države članice od dne pristopa sodelujejo v ekonomski in monetarni uniji kot države članice z odstopanjem v smislu člena 122 Pogodbe ES.”

ECB je preučila raven pravne konvergenca na Cipru in Malti, kakor tudi zakonodajne ukrepe, ki so bili sprejeti ali jih je treba sprejeti za dosego tega cilja.

Cilj ocenjevanja pravne konvergenca je Svetu EU olajšati odločitev o tem, katere države članice „izpolnjujejo potrebne pogoje za uvedbo enotne valute”. Takšni pogoji se na pravnem področju nanašajo zlasti na neodvisnost centralnih bank in na pravno integracijo NCB v Eurosistem.

STRUKTURA PRAVNE OCENE

Pravna ocena v splošnem sledi okviru prejšnjih poročil ECB in EMI o pravni konvergenci, natančneje konvergenčnih poročil ECB iz decembra 2006 (o Češki, Estoniji, Cipru, Latviji, Madžarski, Malti, Poljski, Slovaški in Švedski), iz maja 2006 (o Litvi in Sloveniji), iz leta 2004 (o Češki, Estoniji, Cipru, Latviji, Litvi, Madžarski, Malti, Poljski, Sloveniji, Slovaški in Švedski), iz leta 2002 (o Švedski) in iz leta 2000 (o Grčiji in Švedski) ter Konvergenčnega poročila EMI iz leta 1998. Združljivost nacionalne zakonodaje se presoja tudi z vidika vseh sprememb zakonodaje, sprejetih pred 15. marcem 2007.

2.2.2 OBSEG PRILAGODITEV

2.2.2.1 PODROČJA PRILAGODITEV

Za prepoznanje tistih področij, na katerih je treba prilagoditi nacionalno zakonodajo, so pregledana naslednja vprašanja:

- združljivost z določbami o neodvisnosti NCB v Pogodbi (člen 108) in Statutu (člena 7 in 14.2) ter tudi z določbami o zaupnosti (člen 38 Statuta);
- združljivost s prepovedjo denarnega financiranja (člen 101 Pogodbe) in privilegirane dostopa (člen 102 Pogodbe) ter združljivost z enotnim zapisom eura, ki ga zahteva zakonodaja Skupnosti; in
- pravna integracija NCB v Eurosistem (zlasti v zvezi s členoma 12.1 in 14.3 Statuta).

2.2.2.2 „ZDRUŽLJIVOST” PROTI „USKLADITVI”

Člen 109 Pogodbe zahteva, da je nacionalna zakonodaja „združljiva” s Pogodbo in Statutom; sleherna nezdružljivost mora biti zato odpravljena. Na potrebo po izpolnjevanju te obveznosti ne vpliva niti prevlada Pogodbe in Statuta nad nacionalno zakonodajo niti značaj nezdružljivosti.

Zahteva, da je nacionalna zakonodaja „združljiva”, ne pomeni, da Pogodba zahteva „uskladitev” statutom NCB bodisi med seboj bodisi s Statutom. Nacionalne posebnosti lahko obstajajo še naprej, kolikor ne posegajo v izključno pristojnost Skupnosti v denarnih zadevah. Dejansko člen 14.4 Statuta dovoljuje nacionalnim centralnim bankam, da opravljajo tudi druge funkcije razen tistih, določenih v Statutu, kolikor niso v nasprotju s cilji in nalogami ESCB. Določbe, ki dovoljujejo takšne

¹ Akt o pogojih pristopa Češke, Republike Estonije, Republike Cipra, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike in prilagoditvah Pogodb, na katerih temelji Evropska unija (UL L 236, 23.9.2003, str. 33). Za Bolgarijo in Romunijo glej člen 5 Akta o pogojih pristopa Republike Bolgarije in Romunije in prilagoditvah Pogodb, na katerih temelji Evropska unija (UL L 157, 21.6.2005, str. 203).

dodatne funkcije v statutih NCB, so jasen primer okoliščin, v katerih razlike lahko ostanejo. Izraz „združljiv“ torej pomeni, da je treba nacionalno zakonodajo in statute NCB prilagoditi, da se odpravijo neskladja s Pogodbo in Statutom ter zagotovi potrebna stopnja integracije NCB v ESCB. Zlasti bi bilo treba prilagoditi določbe, ki posegajo v neodvisnost NCB, kot je opredeljena v Pogodbi, in v njeno vlogo kot sestavnega dela ESCB. Da bi se to doseglo, se torej ni dovolj zgolj zanašati na primarnost zakonodaje Skupnosti nad nacionalno zakonodajo.

Obveznost v členu 109 Pogodbe obsega samo nezdružljivost s Pogodbo in Statutom, vendar bi bilo treba tudi nacionalno zakonodajo, ki je nezdružljiva s sekundarno zakonodajo Skupnosti, uskladiti s takšno sekundarno zakonodajo. Primarnost zakonodaje Skupnosti namreč ne vpliva na obveznost, da se prilagodi nacionalna zakonodaja. Ta splošna zahteva ne izhaja samo iz člena 109 Pogodbe, temveč tudi iz sodne prakse Sodišča Evropskih skupnosti.²

Pogodba in Statut ne predpisujeta načina, kako bi bilo treba prilagoditi nacionalno zakonodajo. To je mogoče doseči s sklicevanjem na Pogodbo in Statut ali z vključevanjem določb iz Pogodbe in Statuta ter navajanjem njihovega vira ali s črtanjem sleherne nezdružljivosti ali s kombinacijo teh metod.

Poleg tega morajo institucije Skupnosti in države članice, med drugim za doseganje in ohranjanje združljivosti nacionalne zakonodaje s Pogodbo in Statutom, zaprositi ECB, da svetuje glede osnutkov pravnih predpisov na področjih iz njene pristojnosti na podlagi člena 105(4) Pogodbe in člena 4 Statuta. Odločba Sveta 98/415/ES z dne 29. junija 1998 o posvetovanju nacionalnih organov z Evropsko centralno banko glede osnutkov pravnih predpisov³ izrecno zahteva, da države članice sprejmejo ukrepe, potrebne za zagotovitev spoštovanja te obveznosti.

2.2.3 NEODVISNOST NCB

Glede vprašanj o neodvisnosti centralnih bank in zaupnosti je morala biti nacionalna zakonodaja v državah članicah, ki so se pridružile EU leta 2004, prilagojena za združljivost z ustreznimi določbami Pogodbe in Statuta in veljavna 1. maja 2004. Švedska je morala vse potrebne prilagoditve uveljaviti do trenutka ustanovitve ESCB 1. junija 1998.

2.2.3.1 NEODVISNOST CENTRALNIH BANK

Novembra 1995 je EMI pripravil seznam značilnosti neodvisnosti centralnih bank (pozneje podrobno opisane v svojem Konvergenčnem poročilu iz leta 1998), ki so bile podlaga za oceno nacionalne zakonodaje držav članic v tistem času, zlasti statinov NCB. Koncept neodvisnosti centralnih bank vključuje različne vrste neodvisnosti, ki jih je treba ocenjevati ločeno, in sicer funkcionalno, institucionalno, osebno in finančno neodvisnost. V zadnjih nekaj letih je bila analiza vidikov neodvisnosti centralnih bank podrobneje opravljena v mnenjih, ki jih je sprejela ECB. Ti vidiki so podlaga za ocenjevanje ravni konvergence med nacionalno zakonodajo držav članic z odstopanjem na eni strani ter Pogodbo in Statutom na drugi.

FUNKCIONALNA NEODVISNOST

Neodvisnost centralnih bank ni namenjena sama sebi, temveč je bistvenega pomena za doseganje cilja, ki bi moral biti jasno opredeljen in bi moral prevladati nad vsemi drugimi cilji. Funkcionalna neodvisnost zahteva, da je poglobitveni cilj NCB izražen na jasen in pravno varen način ter da je v celoti v skladu s poglobitvnim ciljem stabilnosti cen, uveljavljenim s Pogodbo. Podpira se tako, da se NCB zagotavljajo potrebna sredstva in instrumenti za doseg tega cilja neodvisno od drugih oblasti. Zahteva Pogodbe po neodvisnosti centralnih bank odraža splošno stališče, da lahko za poglobitveni cilj stabilnosti

² Glej med drugim primer 167/73, *Komisija Evropskih skupnosti proti Francoski republiki* [1974] PSES 359 („Code du Travail Maritime”).

³ UL L 189, 3. 7. 1998, str. 42.

cen najboljše skrbi v celoti neodvisna institucija z natančno opredeljenim mandatom. Neodvisnost centralnih bank je v celoti združljiva z odgovornostjo NCB za njihove odločitve, kar je pomemben vidik pri krepitvi zaupanja v njihov neodvisen status. To zahteva preglednost in dialog s tretjimi osebami.

Glede časovnega razporeda je Pogodba nejasna glede tega, kdaj bi morale nacionalne centralne banke držav članic z odstopanjem spoštovati poglavitni cilj stabilnosti cen, določen v členu 105(1) Pogodbe in členu 2 Statuta. V primeru Švedske se je postavilo vprašanje, ali bi morala ta obveznost teči od trenutka ustanovitve ESCB ali od sprejetja eura. Za tiste države članice, ki so se EU pridružile 1. maja 2004, se je postavilo vprašanje, ali bi morala obveznost teči od navedenega datuma ali od sprejetja eura. Medtem ko se člen 105(1) Pogodbe ne uporablja za države članice z odstopanjem (glej člen 122(3) Pogodbe), se člen 2 Statuta uporablja za te države članice (glej člen 43.1 Statuta). ECB meni, da obveznost NCB, da stabilnost cen obravnavajo kot svoj poglavitni cilj, teče od 1. junija 1998 v primeru Švedske in od 1. maja 2004 za države članice, ki so se pridružile EU na navedeni datum. To temelji na dejstvu, da eno vodilnih načel Skupnosti, namreč stabilnost cen (člen 4(3) Pogodbe), velja tudi za države članice z odstopanjem. Temelji tudi na cilju Pogodbe, da bi si morale vse države članice prizadevati za makroekonomsko konvergenco, vključno s stabilnostjo cen, čemur so namenjena redna poročila ECB in Komisije. Ta ugotovitev temelji tudi na temeljnem načelu neodvisnosti centralnih bank, ki je upravičena samo, če se splošni cilj stabilnost cen šteje za primarnega.

Ocene držav v tem poročilu temeljijo na teh ugotovitvah glede časovnega razporeda obveznosti NCB držav članic z odstopanjem, da stabilnost cen obravnavajo kot svoj poglavitni cilj.

INSTITUCIONALNA NEODVISNOST

Načelo institucionalne neodvisnosti je izrecno navedeno v členu 108 Pogodbe in v členu 7 Statuta. Ta člena nacionalnim centralnim

bankam in članom njihovih organov odločanja prepovedujeta, da bi zahtevali ali sprejemali navodila od institucij ali organov Skupnosti, vlad držav članic ali katerih koli drugih organov. Poleg tega prepovedujeta institucijam in organom Skupnosti ter vladam držav članic, da bi poskušali vplivati na tiste člane organov odločanja NCB, katerih odločitve lahko vplivajo na izpolnjevanje nalog NCB, povezanih z ESCB.

Če je NCB organizirana kot organ v lasti države, kot poseben organ javnega prava ali preprosto kot delniška družba, obstaja tveganje, da lahko lastnik na podlagi takšnega lastništva vpliva na njeno odločanje v zvezi z nalogami, povezanimi z ESCB. Takšen vpliv lahko, ne glede na to, ali se izvaja prek pravic delničarjev ali kako drugače, vpliva na neodvisnost NCB in bi ga bilo zato treba zakonsko omejiti.

Prepoved dajanja navodil

Pravice tretjih oseb, da dajejo navodila NCB, njihovim organom odločanja ali njihovim članom, so nezdružljive s Pogodbo in Statutom, kar zadeva naloge, povezane z ESCB.

Prepoved potrditve, zadržanja, razveljavitve ali odloga odločitev

Pravice tretjih oseb, da potrdijo, zadržijo, razveljavijo ali odložijo odločitve NCB, so nezdružljive s Pogodbo in Statutom, kar zadeva naloge, povezane z ESCB.

Prepoved cenzuriranja odločitev na pravni podlagi

Pravica organov, razen neodvisnih sodišč, da cenzurirajo odločitve, ki se nanašajo na opravljanje nalog, povezanih z ESCB, na pravni podlagi je nezdružljiva s Pogodbo in Statutom, ker opravljanja teh nalog ni dovoljeno ponovno ocenjevati na politični ravni. Pravica guvernerja, da zadrži izvajanje odločitev, ki jih sprejmejo organi odločanja ESCB ali NCB, na pravni podlagi in jih naknadno predloži političnim organom v dokončno odločitev, bi bila enakovredna zahtevi za navodila od tretjih oseb.

Prepoved sodelovanja v organih odločanja NCB s pravico glasovanja

Sodelovanje predstavnikov tretjih oseb v organih odločanja NCB s pravico glasovanja o zadevah v zvezi z opravljanjem nalog NCB, povezanih z ESCB, tudi če ta glas ni odločilen, je nezdružljivo s Pogodbo in Statutom.

Prepoved predhodnega posvetovanja glede odločitev NCB

Izrecna zakonska obveznost, da se NCB vnaprej posvetuje s tretjimi osebami, slednjim omogoča formalni mehanizem za vplivanje na dokončno odločitev in je zato nezdružljiva s Pogodbo in Statutom.

Dialog med NCB in tretjimi osebami, tudi če temelji na zakonski obveznosti zagotavljanja informacij in izmenjave mnenj, pa je združljiv z neodvisnostjo centralnih bank, pod pogojem, da:

- to ne privede do poseganja v neodvisnost članov organov odločanja NCB;
- je posebni status guvernerjev v njihovi funkciji članov Razširjenega sveta ECB v celoti spoštovan; in
- so upoštewane zahteve po zaupnosti, ki izhajajo iz Statuta.

Razrešnica v zvezi z dolžnostmi članov organov odločanja NCB

Statutarne določbe o razrešnici v zvezi z dolžnostmi članov organov odločanja NCB (npr. v povezavi z računovodskimi izkazi), ki jo podelijo tretje osebe (npr. vlade) bi morale vsebovati ustrezna varovala, da takšno pooblastilo ne bi škodljivo vplivalo na možnost člana posamezne NCB, da samostojno sprejema odločitve v zvezi z nalogami, povezanimi z ESCB (ali izvaja odločitve, sprejete na ravni ESCB). Priporoča se, da statuti NCB vsebujejo izrecno določbo s tem namenom.

OSEBNA NEODVISNOST

Določba Statuta o varnosti položaja za člane organov odločanja NCB dodatno varuje

neodvisnost centralnih bank. Guvernerji so člani Razširjenega sveta ECB. Člen 14.2 Statuta določa, da morajo statuti NCB zlasti predpisovati najmanj petletni mandat za guvernerja. Ta člen tudi varuje pred samovoljno razrešitvijo guvernerjev, ker določa, da so guvernerji lahko razrešeni funkcije le, če ne izpolnjujejo več pogojev, ki se zahtevajo za opravljanje njihovih dolžnosti, ali če so zagrešili hujšo kršitev, pri čemer imajo možnost zadevo predložiti Sodišču Evropskih skupnosti. Statuti NCB morajo spoštovati to določbo, kot je določeno v nadaljevanju.

Minimalno trajanje mandata za guvernerje

Statuti NCB morajo v skladu s členom 14.2 Statuta določiti najmanj petletni mandat za guvernerja. To ne izključuje daljšega mandata, medtem ko zaradi mandata za nedoločen čas statuta ni treba prilagoditi, če so razlogi za razrešitev guvernerja skladni s tistimi iz člena 14.2 Statuta. Če so statuti NCB spremenjeni, morajo zakonske spremembe ščititi varnost položaja guvernerja in drugih članov organov odločanja, ki bi morali nadomeščati guvernerja.

Razlogi za razrešitev guvernerjev

Statuti NCB morajo zagotoviti, da guvernerjev ni mogoče razrešiti iz drugih razlogov kot tistih, ki so navedeni v členu 14.2 Statuta. Namen te zahteve je preprečiti organom, ki sodelujejo pri imenovanju guvernerjev, zlasti vladi ali parlamentu, da bi izvršili svojo diskrecijsko pravico in razrešili guvernerja. Statuti NCB bi morali bodisi vsebovati razloge za razrešitev, ki so združljivi s tistimi iz člena 14.2 Statuta, bodisi ne omenjati razlogov za razrešitev (ker se člen 14.2 uporablja neposredno).

Varnost položaja in razlogi za razrešitev članov organov odločanja NCB, razen guvernerjev, ki sodelujejo pri opravljanju nalog, povezanih z ESCB

Osebna neodvisnost bi bila ogrožena, če enaka pravila, ki veljajo za varnost položaja in razloge za razrešitev guvernerja, ne bi veljala tudi za druge člane organov odločanja NCB, ki sodelujejo pri opravljanju nalog, povezanih

z ESCB.⁴ Različne določbe v Pogodbi in Statutu zahtevajo primerljivo varnost položaja. Člen 14.2 Statuta ne omejuje varnosti položaja samo na guvernerje, medtem ko člen 108 Pogodbe in člen 7 Statuta omenjata „člane organov odločanja“ NCB, ne pa izrecno guvernerjev. To še zlasti velja, če je guverner prvi med enakimi med sodelavci z enakovrednimi glasovalnimi pravicami ali če bodo drugi člani morda morali nadomeščati guvernerja.

Pravica do sodne presoje

Člani organov odločanja NCB morajo imeti pravico, da sleherno odločitev o njihovi razrešitvi predložijo neodvisnemu sodišču, da bi se omejila morebitna politična samovolja pri vrednotenju razlogov za njihovo razrešitev.

Člen 14.2 Statuta določa, da lahko guvernerji NCB, ki so bili razrešeni z njihovega položaja, to odločitev predložijo Sodišču Evropskih skupnosti. Nacionalna zakonodaja bi se morala bodisi sklicevati na Statut bodisi ne bi smela omenjati pravice do predložitve odločitve Sodišču Evropskih skupnosti (ker se člen 14.2 Statuta uporablja neposredno).

Nacionalna zakonodaja bi morala tudi predvideti pravico, da nacionalna sodišča presojujejo odločitev o razrešitvi vseh drugih članov organov odločanja NCB, ki sodelujejo pri opravljanju nalog, povezanih z ESCB. Ta pravica je lahko del splošnega prava ali v obliki posebne določbe. Čeprav je mogoče trditi, da je ta pravica na voljo po splošnem pravu, bi bilo iz razlogov pravne varnosti priporočljivo takšno pravico do presoje izrecno opredeliti.

Varovala proti navzkrižju interesov

Osebna neodvisnost pomeni tudi zagotavljanje, da ne pride do navzkrižij interesov med dolžnostmi članov organov odločanja NCB v zvezi z njihovimi NCB (ter guvernerjev v zvezi z ECB) in drugimi funkcijami, ki jih lahko opravljajo člani organov odločanja, ki sodelujejo pri opravljanju nalog, povezanih z ESCB, in ki bi lahko ogrozile njihovo osebno neodvisnost. Načeloma je članstvo v organu odločanja, ki sodeluje pri opravljanju nalog,

povezanih z ESCB, nezdržljivo z izvrševanjem drugih funkcij, ki bi lahko povzročile navzkrižje interesov. Člani teh organov odločanja zlasti ne smejo imeti funkcije ali interesa, ki bi lahko vplival na njihove dejavnosti, bodisi preko funkcije v izvršilnih ali zakonodajnih vejah države ali v regionalnih ali lokalnih upravah ali preko vključenosti v poslovno organizacijo. Posebno pozornost je treba posvetiti temu, da se prepreči morebitno navzkrižje interesov pri neizvršilnih članih organov odločanja.

FINANČNA NEODVISNOST

Čeprav je NCB popolnoma neodvisna s funkcionalnega, institucionalnega in osebnega vidika (tj. to zagotavljajo statuti NCB), bi bila njena splošna neodvisnost ogrožena, če ne bi mogla avtonomno črpati dovolj finančnih sredstev za izpolnjevanje svojega mandata (tj. za opravljanje nalog, povezanih z ESCB, kar se zahteva od nje po Pogodbi in Statutu).

Države članice ne smejo spraviti svojih NCB v položaj, v katerem imajo nezadostna finančna sredstva za opravljanje njihovih nalog, povezanih z ESCB ali Eurosistemom, kjer je to ustrezno. Opozoriti velja, da člena 28.1 in 30.4 Statuta določata možnost dodatnih zahtev do NCB za prispevke v kapital ECB in za dodatne transferje deviznih rezerv.⁵ Poleg tega člen 33.2 Statuta določa⁶, da se v primeru, če ima ECB izgubo, ki je ni mogoče v celoti pokriti iz splošnega rezervnega sklada, Svet ECB lahko

⁴ Glej: odstavek 8 Mnenja ECB CON/2004/35 z dne 4. novembra 2004 na zahtevo madžarskega Ministrstva za finance o osnutku zakona o spremembi Zakona o centralni banki Magyar Nemzeti Bank; odstavek 8 Mnenja ECB CON/2005/26 z dne 4. avgusta 2005 na zahtevo centralne banke Národná banka Slovenska o osnutku zakona o spremembi Zakona št. 566/1992 Coll. o centralni banki Národná banka Slovenska, kot je bil spremenjen, in o spremembah nekaterih zakonov; odstavek 3.3 Mnenja ECB CON/2006/44 z dne 25. avgusta 2006, na zahtevo centralne banke Banca d'Italia o spremenjenem statutu centralne banke Banca d'Italia; odstavek 2.6 Mnenja ECB CON/2006/32 z dne 22. junija 2006 na zahtevo francoskega senata o osnutku zakona o centralni banki Banque de France; ter odstavka 2.3 in 2.4 Mnenja ECB CON/2007/6 z dne 7. marca 2007 na zahtevo nemškega Ministrstva za finance o osnutku osmega zakona o spremembi Zakona o centralni banki Deutsche Bundesbank.

⁵ Člen 30.4 Statuta se uporablja samo v okviru Eurosistema.

⁶ Člen 33.2 Statuta se uporablja samo v okviru Eurosistema.

odloči, da bo preostalo izgubo pokrili iz denarnih prihodkov v določenem poslovnem letu sorazmerno z višino in do višine zneskov, porazdeljenih NCB. Načelo finančne neodvisnosti zahteva, da skladnost s temi določbami dopušča NCB možnost, da opravlja svoje funkcije v nezmanjšanem obsegu.

Poleg tega načelo finančne neodvisnosti pomeni, da mora imeti NCB dovolj sredstev za opravljanje ne le nalog, povezanih z ESCB, temveč tudi svojih nacionalnih nalog (tj. financiranje svoje uprave in lastnih operacij).

Koncept finančne neodvisnosti bi bilo zato treba oceniti z vidika, ali lahko katera koli tretja oseba bodisi neposredno bodisi posredno vpliva ne le na naloge NCB, temveč tudi na njeno zmožnost (kar se razume tako operativno v smislu delovne sile kot finančno v smislu ustreznih finančnih sredstev) za izpolnjevanje svojega mandata. V tem pogledu so še posebej pomembni štirje vidiki finančne neodvisnosti, določeni v nadaljevanju, pri čemer so bili nekateri od njih podrobneje opredeljeni šele pred kratkim.⁷ To so značilnosti finančne neodvisnosti, pri katerih so NCB najbolj izpostavljene zunanjemu vplivu.

Določanje proračuna

Če ima tretja oseba pooblastilo, da določi ali vpliva na proračun NCB, je to nezdržljivo s finančno neodvisnostjo, razen če zakon vsebuje varovalno klavzulo v tem smislu, da takšno pooblastilo ne posega v finančna sredstva, ki so potrebna za izvajanje nalog NCB, povezanih z ESCB.

Računovodska pravila

Računovodski izkazi se morajo pripravljati v skladu s splošnimi računovodskimi pravili ali v skladu s pravili, ki jih opredelijo organi odločanja NCB. Če takšna pravila namesto njih opredelijo tretje osebe, morajo pravila vsaj upoštevati predloge organov odločanja NCB.

Letne računovodske izkaze bi morali sprejeti organi odločanja NCB s pomočjo neodvisnih računovodij in so lahko predmet naknadne

odobritve tretjih oseb (npr. vlade, parlamenta). Kar zadeva dobiček, bi morali imeti organi odločanja NCB možnost, da o svojih izračunih odločajo neodvisno in strokovno.

Kadar so operacije NCB predmet nadzora državne revizijske službe ali podobnega organa, ki je zadolžen za nadzor nad uporabo javnih financ, bi moral biti obseg nadzora jasno opredeljen v pravnem okviru in ne bi smel posegati v dejavnosti neodvisnih zunanjih revizorjev NCB, kot so določene v členu 27.1 Statuta. Državna revizija bi morala biti opravljena na nepolitični, neodvisni in izključno strokovni osnovi.

Delitev dobička, kapital NCB in finančne rezervacije

V zvezi z razdelitvijo dobička lahko statuti NCB predpisujejo, kako se dobiček razdeli. Če takšnih določb ni, bi morali o razdelitvi dobička odločati organi odločanja NCB na strokovni podlagi, ta odločitev pa ne sme biti predmet diskrecije tretjih oseb, razen če obstaja izrecna varovalna klavzula, ki določa, da to ne posega v finančna sredstva, ki so potrebna za izvajanje nalog NCB, povezanih z ESCB.

7 Glavna razvojna mnenja ECB na tem področju so naslednja:
 – CON/2002/16 z dne 5. junija 2002 na zahtevo irskega Ministrstva za finance o osnutku zakona o centralni banki Central Bank and Financial Services Authority of Ireland iz leta 2002;
 – CON/2003/22 z dne 15. oktobra 2003 na zahtevo finskega Ministrstva za finance o osnutku vladnega predloga za spremembo Zakona o centralni banki Suomen Pankki in drugih sorodnih aktov;
 – CON/2003/27 z dne 2. decembra 2003 na zahtevo avstrijskega Zveznega ministrstva za finance o osnutku zveznega zakona o Nacionalni ustanovi za raziskave, tehnologijo in razvoj;
 – CON/2004/1 z dne 20. januarja 2004 na zahtevo ekonomskega odbora finskega parlamenta o osnutku vladnega predloga za spremembo Zakona o centralni banki Suomen Pankki in drugih sorodnih aktov;
 – CON/2006/38 z dne 25. julija 2006 na zahtevo centralne banke Bank of Greece o osnutku določbe o pooblastilih centralne banke Bank of Greece na področju varstva potrošnikov;
 – CON/2006/47 z dne 13. septembra 2006 na zahtevo češkega Ministrstva za industrijo in trgovino o spremembi Zakona o centralni banki Česká národní banka;
 – CON/2007/8 z dne 21. marca 2007 na zahtevo češkega Ministrstva za industrijo in trgovino o nekaterih določbah osnutka zakona o spremembi Zakona o varstvu potrošnikov, ki se nanašajo na centralno banko Česká národní banka.

Država članica ne sme uveljavljati znižanj kapitala NCB brez predhodne privolitve organov odločanja NCB, katerega cilj je zagotoviti, da NCB ohrani dovolj finančnih sredstev za izpolnjevanje svojega mandata po členu 105(2) Pogodbe in Statutu kot članice ESCB. V zvezi s finančnimi rezervacijami ali rezervami morajo biti NCB svobodne, da neodvisno oblikujejo finančne rezervacije za zaščito realne vrednosti svojega kapitala in sredstev.

Finančna odgovornost za nadzorne organe

V nekaterih državah članicah finančni nadzorni organi delujejo v okviru NCB. To ne povzroča težav, če so takšni organi predmet neodvisnega odločanja NCB. Če pa zakon določa ločeno odločanje takšnih nadzornih organov, je pomembno zagotoviti, da njihove odločitve ne ogrožajo financ NCB kot celote. V teh primerih bi morala nacionalna zakonodaja omogočiti NCB, da imajo končni nadzor nad vsemi odločitvami nadzornih organov, ki bi lahko vplivale na neodvisnost NCB, predvsem na njeno finančno neodvisnost.

2.2.3.2 ZAUPNOST

Obveznost varovanja poslovne skrivnosti, ki velja za zaposlene ECB in NCB na podlagi člena 38 Statuta, lahko privede do podobnih določb v statutih NCB ali v zakonodaji države članice. Primarnost zakonodaje Skupnosti in pravil, sprejetih na njeni podlagi, pomeni tudi, da nacionalni zakoni o dostopu tretjih oseb do dokumentov ne smejo privedi do kršitve ureditve zaupnosti v ESCB.

2.2.4 PREPOVED DENARNEGA FINANCIRANJA IN PRIVILEGIRANEGA DOSTOPA

2.2.4.1 PREPOVED DENARNEGA FINANCIRANJA

Prepoved denarnega financiranja je določena v členu 101(1) Pogodbe, ki prepoveduje prekoračitve pozitivnega stanja na računu ali druge oblike kreditov pri ECB ali NCB držav članic v korist institucij ali organov Skupnosti, institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ter drugih oseb javnega prava ali v korist javnih podjetij držav članic;

prav tako je prepovedano, da bi ECB ali NCB neposredno od teh subjektov javnega sektorja kupovale dolžniške instrumente. Pogodba vsebuje eno izjemo od prepovedi: ne uporablja se za kreditne institucije v javni lasti, ki jih je treba pri zagotavljanju rezerv s strani centralnih bank obravnavati enako kakor zasebne kreditne institucije (člen 101(2) Pogodbe). Poleg tega lahko ECB in NCB nastopajo kot fiskalni agenti za zgoraj navedene organe javnega sektorja (člen 21.2 Statuta). Natančno področje uporabe prepovedi denarnega financiranja je opredeljeno tudi v Uredbi Sveta (ES) št. 3603/93 z dne 13. decembra 1993 o opredelitvi pojmov za uporabo prepovedi iz členov 104 in 104b(1) Pogodbe⁸ (zdaj členov 101 in 103(1)), ki jasno določa, da prepoved vključuje vsako financiranje obveznosti javnega sektorja od tretjih strani.

Prepoved denarnega financiranja je bistvenega pomena za zagotovitev, da se ne ovira poglavitnega cilja denarne politike (namreč ohranjanja stabilnosti cen). Poleg tega financiranje javnega sektorja s strani centralne banke zmanjšuje pritisk na davčno disciplino. Zato je treba prepoved razlagati široko, da se zagotovi njena dosledna uporaba, za katero veljajo samo določene omejene izjeme, vsebovane v členu 101(2) Pogodbe in Uredbi (ES) št. 3603/93. Splošno stališče ECB glede združljivosti nacionalne zakonodaje s prepovedjo se je najprej razvilo v okviru posvetovanj držav članic z ECB glede osnutkov

⁸ UL L 332, 31. 12. 1993, str. 1.

nacionalne zakonodaje na podlagi člena 105(4) Pogodbe⁹.

NACIONALNA ZAKONODAJA, KI PRENAŠA PREPOVED DENARNEGA FINANCIRANJA

Praviloma ni treba prenesti člena 101 Pogodbe, ki ga dopolnjuje Uredba (ES) št. 3603/93, v nacionalno zakonodajo, ker se oba uporabljata neposredno. Če pa nacionalni pravni predpisi odražajo te neposredno uporabljive določbe Skupnosti, ne smejo ožiti področja uporabe prepovedi denarnega financiranja ali razširjati izjem, ki veljajo po zakonodaji Skupnosti. Na primer, nacionalna zakonodaja, ki predvideva, da NCB financira finančne obveznosti države članice do mednarodnih finančnih institucij (razen do MDS, kakor je določeno v Uredbi (ES) št. 3603/93) ali do tretjih držav, je nezdružljiva s prepovedjo denarnega financiranja.

FINANCIRANJE JAVNEGA SEKTORJA ALI OBVEZNOSTI JAVNEGA SEKTORJA DO TRETJIH OSEB

Nacionalna zakonodaja ne sme zahtevati, da NCB financira bodisi opravljanje funkcij drugih organov javnega sektorja bodisi obveznosti javnega sektorja do tretjih strani. Na primer, nacionalni zakoni, ki dovoljujejo ali zahtevajo, da NCB financira sodne ali parasodne organe, ki so neodvisni od NCB in delujejo kot podaljšek države, so nezdružljivi s prepovedjo denarnega financiranja.

PREVZEM ODGOVORNOSTI JAVNEGA SEKTORJA

Nacionalna zakonodaja, ki zahteva, da NCB prevzame odgovornosti prej neodvisnega javnega organa zaradi nacionalne reorganizacije nekaterih nalog in dolžnosti (na primer v smislu prenosa nekaterih nadzornih nalog, ki jih je prej opravljal država ali neodvisne javne oblasti ali organi, na NCB), ne da bi bila NCB ločena od finančnih obveznosti, ki izhajajo iz prejšnjih dejavnosti teh prej neodvisnih javnih organov, je nezdružljiva s prepovedjo denarnega financiranja.

FINANČNA PODPORA KREDITNIM IN/ALI FINANČNIM INSTITUCIJAM

Nacionalna zakonodaja, ki predvideva, da NCB financira kreditne institucije, razen v povezavi

- 9 Nekatera razvojna mnenja EMI/ECB na tem področju so naslednja:
- CON/95/8 z dne 10. maja 1995 o posvetovanju švedskega Ministrstva za finance na podlagi člena 109(f)(6) Pogodbe o Evropski skupnosti („Pogodba“) in člena 5.3 Statuta EMI („Statut“); o predlogu vladnega zakona o uvedbi prepovedi denarnega financiranja („Zakon“);
 - CON/97/16 z dne 27. avgusta 1997 o posvetovanju avstrijskega Zveznega ministrstva za finance na podlagi člena 109(f)(6) Pogodbe o Evropski skupnosti („Pogodba“) in člena 5.3 Statuta EMI, kot je bil obravnavan v Odločbi Sveta z dne 22. novembra 1993 (93/717/ES) („Odločba“); v zvezi s predlogom zveznega zakona o udeležbi Avstrije v novem poslu najemanja posojil Mednarodnega denarnega sklada;
 - CON/2001/32 z dne 11. oktobra 2001 na zahtevo portugalskega Ministrstva za finance o predlogu uredbe o spremembi pravnega okvira kreditnih institucij in finančnih družb;
 - CON/2003/27 z dne 2. decembra 2003 na zahtevo avstrijskega Zveznega ministrstva za finance o osnutku zveznega zakona o Nacionalni ustanovi za raziskave, tehnologijo in razvoj;
 - CON/2005/1 z dne 3. februarja 2005 na zahtevo italijanskega Ministrstva za ekonomske zadeve in finance o predlogu zakona o spremembi Uredbe št. 7 z dne 25. januarja 1999, kot je bila spremenjena z Zakonom št. 74 z dne 25. marca 1999, v zvezi z nujnimi določbami o udeležbi Italije pri intervencijah Mednarodnega denarnega sklada zaradi soočanja z resnimi finančnimi krizami njegovih držav članic;
 - CON/2005/24 z dne 15. julija 2005 na zahtevo Ministrstva za finance Češke o predlogu zakona o integraciji nadzornikov finančnega trga;
 - CON/2005/29 z dne 11. avgusta 2005 na zahtevo avstrijskega Zveznega ministrstva za finance o predlogu zveznega zakona o financiranju prispevka Avstrije v skrbniški sklad Mednarodnega denarnega sklada za države z nizkim dohodkom, ki jih prizadenejo naravne nesreče;
 - CON/2005/50 z dne 1. decembra 2005 na zahtevo centralne banke Národná banka Slovenska o osnutku zakona o spremembi Zakona št. 118/1996 Coll. o zavarovanju bančnih depozitov in o spremembah nekaterih zakonov, kot je bil zadnjič spremenjen;
 - CON/2005/60 z dne 30. decembra 2005 na zahtevo centralne banke Lietuvos bankas o predlogu zakona o spremembi Zakona o centralni banki Lietuvos bankas;
 - CON/2006/4 z dne 27. januarja 2006 na zahtevo centralne banke Central Bank of Cyprus o osnutku zakona o spremembi zakonov o centralni banki Central Bank of Cyprus iz leta 2002 in 2003;
 - CON/2006/15 z dne 9. marca 2006 na zahtevo poljskega ministra za finance o osnutku zakona o nadzoru finančnih institucij;
 - CON/2006/17 z dne 13. marca 2006 na zahtevo slovenskega Ministrstva za finance o osnutku zakona o spremembi Zakona o Banki Slovenije;
 - CON/2006/23 z dne 22. maja 2006 na zahtevo centralne banke Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta v zvezi z osnutkom zakona o spremembi Zakona o centralni banki Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta; in
 - CON/2006/58 z dne 15. decembra 2006 na zahtevo centralne banke Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta v zvezi s spremembami Zakona o centralni banki Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta.

z nalogami centralnega bančništva (kot so operacije denarne politike, plačilnih sistemov aličasne podpore likvidnosti), zlasti da podpira nesolventne kreditne in/ali druge finančne institucije, je nezdružljiva s prepovedjo denarnega financiranja.

FINANČNA PODPORA ZA SISTEME ZAVAROVANJA VLOG IN ZA ODŠKODNINSKE SCHEME ZA VLAGATELJE

Direktiva o sistemih zajamčenih vlog¹⁰ in Direktiva o odškodninskih shemah za vlagatelje¹¹ določata, da morajo stroške financiranja sistemov zajamčenih vlog in odškodninskih shem za vlagatelje nositi kreditne institucije oziroma investicijska podjetja sama. Nacionalna zakonodaja, ki predvideva, da NCB financira nacionalni sistem javnega sektorja za zavarovanje vlog za kreditne institucije ali nacionalno odškodninsko shemo za vlagatelje za investicijska podjetja, ne bi bila združljiva s prepovedjo denarnega financiranja, če tako financiranje ne bi bilo kratkoročno, ne bi reševalo nujnih situacij, če vidiki systemske stabilnosti ne bi bili izpostavljeni in če odločanje ne bi ostalo v diskreciji NCB.

2.2.4.2. PREPOVED PRIVILEGIRANEGA DOSTOPA

Nacionalne centralne banke kot javne oblasti ne smejo sprejeti ukrepov, ki zagotavljajo javnemu sektorju privilegiran dostop do finančnih institucij, če takšni ukrepi ne temeljijo na načelih skrbnega in varnega poslovanja. Poleg tega se pravila NCB o mobilizaciji ali zastavi dolžniških instrumentov ne smejo uporabiti tako, da se zaobide prepoved privilegiranega dostopa.¹² Zakonodaje držav članic na tem področju ne smejo vzpostaviti takšnega privilegiranega dostopa.

To poročilo se osredotoča na združljivost nacionalne zakonodaje, ki so jo sprejele NCB, in statutov NCB s prepovedjo privilegiranega dostopa iz Pogodbe. Vendar pa to poročilo ne posega v oceno, ali se zakoni in drugi predpisi v državah članicah pod pretvezo načel skrbnega in varnega poslovanja uporabljajo tako, da se zaobide prepoved privilegiranega dostopa. Takšna ocena presega okvir tega poročila.

2.2.5 ENOTEN ZAPIS EURA

Euro je enotna valuta držav članic, ki so jo sprejele. Za zagotovitev, da je ta enotna narava očitna, zakonodaja Skupnosti zahteva enotni zapis besede „euro“ v prvem sklonu ednine v vseh pravnih predpisih Skupnosti in nacionalnih pravnih predpisih, ob upoštevanju obstoja različnih abeced.

Evropski svet je na zasedanju v Madridu 15. in 16. decembra 1995 sklenil, da je „euro izbran za ime evropske valute“, da „mora biti ime ... isto v vseh uradnih jezikih Evropske unije ob upoštevanju obstoja različnih abeced“ in da „bo posebno ime euro uporabljeno namesto generičnega izraza „ECU“, ki se uporablja v Pogodbi in označuje enoto evropske valute“. Končno je Evropski svet sklenil naslednje: „Vlade petnajstih držav članic so dosegle skupni dogovor, da je ta odločitev dokončno sprejeta razlaga ustreznih določb Pogodbe.“ Ta nedvoumen in dokončen dogovor voditeljev držav in vlad držav članic je bil potrjen v vseh pravnih aktih Skupnosti, ki se sklicujejo na euro in vedno uporabljajo enotni zapis v vseh uradnih jezikih Skupnosti. Posebej pomembno je dejstvo, da se je enotni zapis eura, dogovorjen med državami članicami, ohranil v denarni zakonodaji Skupnosti.¹³ Nedavno sprejeta Uredba Sveta (ES) št. 2169/2005 z dne 21. decembra 2005 o spremembi Uredbe (ES)

10 Uvodna izjava 23 Direktive 94/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 1994 o sistemih zajamčenih vlog (UL L 135, 31. 5. 1994, str. 5).

11 Uvodna izjava 23 Direktive 97/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. marca 1997 o odškodninskih shemah za vlagatelje (UL L 84, 26. 3. 1997, str. 22).

12 Glej člen 3(2) in uvodno izjavo 10 Uredbe Sveta (ES) št. 3604/93 z dne 13. decembra 1993 o opredelitvi pojmov za uporabo prepovedi privilegiranega dostopa iz člena 104a (zdaj člena 102) Pogodbe (UL L 332, 31.12.1993, str. 4).

13 Glej Uredbo Sveta (ES) št. 1103/97 z dne 17. junija 1997 o nekaterih določbah v zvezi z uvajanjem eura (UL L 162, 19. 6. 1997, str. 1), Uredbo Sveta (ES) št. 974/98 z dne 3. maja 1998 o uvedbi eura (UL L 139, 11. 5. 1998, str. 1) in Uredbo Sveta (ES) št. 2866/98 z dne 31. decembra 1998 o menjalnih razmerjih med eustom in valutami držav članic, ki sprejemajo euro (UL L 359, 31. 12. 1998, str. 1), ki so bile vse spremenjene leta 2000 zaradi uvedbe eura v Grčiji; glej tudi pravne akte, ki jih je sprejela Skupnost v zvezi z eurokovanci v letih 1998 in 1999.

št. 974/98 o uvedbi eura¹⁴ potrjuje pravilni zapis enotne valute. Prvič, Uredba (ES) št. 974/98 v vseh jezikovnih različicah določa, da „je „euro“ izbran za ime evropske valute“. Drugič, vse jezikovne različice Uredbe (ES) št. 2169/2005 se sklicujejo na „euro“.

Leta 2003 so vse države članice ratificirale Sklep Sveta v sestavi voditeljev držav ali vlad z dne 21. marca 2003 o spremembi člena 10.2 Statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke¹⁵, v katerem je še enkrat, tokrat v pravnem aktu, ki se nanaša na primarno zakonodajo, ime enotne valute zapisano enako v vseh jezikovnih različicah.

To nedvoumno in dokončno stališče držav članic je zavezujoče tudi za države članice z odstopanjem. Člen 5(3) Akta o pogojih pristopa določa, da so „nove države članice [...] v zvezi z izjavami ali resolucijami ali drugimi stališči Evropskega sveta ali Sveta in v zvezi s tistimi, ki zadevajo Skupnost ali Unijo in ki so jih države članice sprejele v medsebojnem soglasju, v enakem položaju kakor sedanje države članice; ustrezno bodo spoštovale načela in smernice, izhajajoče iz omenjenih izjav, resolucij ali drugih stališč, ter sprejele ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev njihovega izvajanja“.

Na podlagi teh preudarkov in z vidika izključne pristojnosti Skupnosti, da določi ime enotne valute, so vsa odstopanja od tega pravila nezdržljiva s Pogodbo in bi morala biti odpravljena. Medtem ko to načelo velja za vse vrste nacionalne zakonodaje, se ocena v poglavjih po državah osredotoča na statute NCB in na zakone o prehodu na euro.

2.2.6 PRAVNA INTEGRACIJA NCB V EUROSISTEM

Določbe v nacionalni zakonodaji (zlasti v statutih NCB in tudi v drugi zakonodaji), ki bi preprečevale opravljanje nalog, povezanih z Eurosistemom, ali skladnost z odločitvami ECB, so nezdržljive z dejanskim delovanjem Eurosistema, ko zadevna država članica sprejme euro. Zato je treba nacionalno zakonodajo

prilagoditi, da se zagotovi združljivost s Pogodbo in Statutom, kar zadeva naloge, povezane z Eurosistemom. Da bi bila nacionalna zakonodaja skladna s členom 109 Pogodbe, jo je treba prilagoditi, da zagotavlja svojo združljivost od datuma ustanovitve ESCB (kar zadeva Švedsko) in od 1. maja 2004 (kar zadeva države članice, ki so se pridružile EU na navedeni datum). Vendar pa lahko zakonske zahteve v zvezi s polno pravno integracijo NCB v Eurosistem začnejo veljati šele v trenutku, ko začne veljati navedena polnopravna integracija, tj. na datum, ko država članica z odstopanjem sprejme euro.

Glavna področja, obravnavana v tem poročilu, so tista, na katerih bi zakonske določbe lahko ovirale skladnost NCB z zahtevami Eurosistema. To vključuje določbe, ki bi lahko preprečile udeležbo NCB pri izvajanju enotne denarne politike, kot jo opredelijo organi odločanja ECB, ali ovirale guvernerja pri izpolnjevanju njegovih dolžnosti, ki jih ima kot član Sveta ECB, ali ki ne spoštujejo posebnih pravic ECB. Razlikuje se med: cilji ekonomske politike; nalogami; finančnimi določbami; politiko deviznega tečaja; in mednarodnim sodelovanjem. Nazadnje so navedena še druga področja, na katerih bi bila lahko potrebna prilagoditev statuten NCB.

2.2.6.1 CILJI EKONOMSKE POLITIKE

Polna integracija NCB v Eurosistem zahteva, da so njeni statutarni cilji združljivi s cilji ESCB, kot je določeno v členu 2 Statuta. To med drugim pomeni, da je treba statutarne cilje z „nacionalnim priokusom“ – na primer, kjer se statutarne določbe sklicujejo na obveznost izvajanja denarne politike v okviru splošne ekonomske politike zadevne države članice – prilagoditi.

2.2.6.2 NALOGE

Naloge NCB države članice, ki je sprejela euro, so v pretežni meri določene s Pogodbo in Statutom glede na status navedene NCB kot

¹⁴ UL L 346, 29. 12. 2005, str. 1.

¹⁵ UL L 83, 1. 4. 2003, str. 66.

sestavnega dela Eurosistema. Da bi bile določbe o nalogah v statutih NCB skladne s členom 109 Pogodbe, jih je treba primerjati z zadevnimi določbami Pogodbe in Statuta, sleherna nezdržljivost pa mora biti odpravljena.¹⁶ To velja za vsako določbo, ki po sprejetju eura in integraciji v Eurosistem predstavlja oviro pri izvajanju nalog, povezanih z ESCB, in predvsem za določbe, ki ne spoštujejo pooblastil ESCB na podlagi Poglavlja IV Statuta.

Vsi nacionalni pravni predpisi v zvezi z denarno politiko morajo priznavati, da je denarna politika Skupnosti naloga, ki jo je treba izvajati v okviru Eurosistema.¹⁷ Statuti NCB lahko vsebujejo določbe o instrumentih denarne politike. Takšne določbe bi bilo treba primerjati s tistimi iz Pogodbe in Statuta, sleherna nezdržljivost pa mora biti odpravljena, da se doseže skladnost s členom 109 Pogodbe.

Nacionalni pravni predpisi, ki dajejo NCB izključno pravico do izdajanja bankovcev, morajo priznavati, da ima po sprejetju eura Svet ECB izključno pravico odobriti izdajanje eurobankovcev na podlagi člena 106(1) Pogodbe in člena 16 Statuta. Nacionalni pravni predpisi, ki vladam omogočajo, da vplivajo na zadeve, kot so denominacije, tiskanje, obseg in umik eurobankovcev, je treba prav tako, odvisno od primera, razveljaviti ali pa morajo priznavati pooblastila ECB v zvezi z eurobankovci, kot je določeno v zgoraj navedenih določbah Pogodbe in Statuta. Ne glede na razdelitev odgovornosti v zvezi s kovanci med vladami in NCB morajo zadevne določbe priznavati pooblastila ECB, da po sprejetju eura odobri obseg izdaje eurokovancev.

Glede upravljanja deviznih rezerv¹⁸ vsaka država članica, ki je sprejela euro in ne prenese svojih uradnih deviznih rezerv¹⁹ na svojo NCB, krši Pogodbo. Poleg tega pravica tretje osebe – na primer vlade ali parlamenta –, da vpliva na odločitve NCB v zvezi z upravljanjem uradnih deviznih rezerv, ni v skladu s tretjo alineo člena 105(2) Pogodbe. NCB morajo oskrbeti ECB tudi z deviznimi rezervami sorazmerno s svojimi deleži v vpisanem kapitalu ECB. To

pomeni, da ne smejo obstajati pravne ovire za to, da NCB prenesejo devizne rezerve na ECB.

2.2.6.3 FINANČNE DOLOČBE

Finančne določbe v Statutu obsegajo pravila o finančnih poročilih²⁰, reviziji²¹, vpisu kapitala²², prenosu deviznih rezerv²³ in razporeditvi denarnih prihodkov²⁴. NCB mora biti omogočeno, da izpolnjujejo svoje obveznosti iz teh določb, zato je treba vse nezdržljive nacionalne določbe razveljaviti.

2.2.6.4 POLITIKA DEVIZNEGA TEČAJA

Država članica z odstopanjem lahko ohrani nacionalno zakonodajo, ki določa, da je vlada odgovorna za politiko deviznega tečaja te države članice, pri čemer se NCB dodeli svetovalna in/ali izvršilna vloga. Vendar pa mora z dnem, ko država članica sprejme euro, takšna zakonodaja odražati dejstvo, da se je odgovornost za politiko deviznega tečaja v euroobmočju prenesla na raven Skupnosti v skladu s členom 111 Pogodbe. Člen 111 dodeljuje odgovornost za takšno politiko Svetu EU v tesnem sodelovanju z ECB.

2.2.6.5 MEDNARODNO SODELOVANJE

Za sprejetje eura mora biti nacionalna zakonodaja združljiva s členom 6.1 Statuta, ki določa, da na področju mednarodnega sodelovanja, ki vključuje naloge, zaupane Eurosistemu, ECB odloča o načinu zastopnosti ESCB. Poleg tega mora nacionalna zakonodaja dopuščati, da lahko NCB, če jim ECB to odobri, sodelujejo v mednarodnih monetarnih institucijah (člen 6.2 Statuta).

16 Glej zlasti člena 105 in 106 Pogodbe ter člene 3 do 6 in 16 Statuta.

17 Prva alineja člena 105(2) Pogodbe.

18 Tretja alineja člena 105(2) Pogodbe.

19 Razen operativnih deviznih sredstev, ki jih vlade držav članic lahko obdržijo na podlagi člena 105(3) Pogodbe.

20 Člen 26 Statuta.

21 Člen 27 Statuta.

22 Člen 28 Statuta.

23 Člen 30 Statuta.

24 Člen 32 Statuta.

2.2.6.6 RAZNO

Poleg zgornjih vprašanj obstajajo v primeru nekaterih držav članic še druga področja, na katerih je treba prilagoditi nacionalne določbe (na primer na področju klirinških in plačilnih sistemov ter izmenjave informacij).

3 POVZETKI PO POSAMEZNIH DRŽAVAH

3.1 CIPER

V referenčnem obdobju je 12-mesečna povprečna stopnja inflacije po HICP na Cipru znašala 2,0%, kar je precej pod referenčno vrednostjo 3,0%, določeno v Pogodbi. Sodeč po najnovjših podatkih se bo v prihodnjih mesecih še nekoliko zmanjšala.

Kot kaže pregled daljšega preteklega obdobja, je bila inflacija po HICP na Cipru obrzdana, tako da so bila obdobja relativno visoke inflacije zgolj občasna. Med letoma 1997 in 2006 je v glavnem nihala med 2% in 3%, čeprav je v letih 2000 in 2003 skočila na 4,9% oziroma 4,0%, v veliki meri zaradi velikega povečanja cen energentov in hrane, pa tudi zaradi postopnega zviševanja trošarin na energente in stopnje DDV z 10% na 15% v letih 2002–03, povezanega z usklajevanjem z EU. Takšno dolgoročno gibanje inflacije odraža številne pomembne odločitve politik, zlasti dolgoletno tradicijo vezanega deviznega tečaja, ki sega v leto 1960. Od leta 1992 dalje je bil ciprski funt sprva vezan na ECU in kasneje na euro, 2. maja 2005 pa je Ciper vstopil v ERM II s standardnim razponom nihanja v višini $\pm 15\%$. K relativno obrzdani inflaciji je pripomogla tudi liberalizacija trgov proizvodov in mrežnih dejavnosti. Nasprotno pa fiskalna politika, gledano v celoti, od leta 1996 dalje ni bila povsem v podporo cenovni stabilnosti, čeprav se je stanje v zadnjih letih izboljšalo. Na relativno obrzdano gibanje inflacije med letoma 1998 in 2001 je treba gledati upoštevajoč razmere solidne gospodarske rasti, ki je bila realno večinoma okrog 5%. V letih 2002 in 2003 se je umirila na okrog 2%, vendar se je v obdobju 2004–06 ponovno povečala na skoraj 4%. Stopnja brezposelnosti je ostala relativno nizka, čeprav se od leta 2002 nekoliko zvišuje, trg delovne sile na Cipru pa je relativno prilagodljiv. Po zelo visoki rasti plač v letih 2002 in 2003, zlasti v javnem sektorju, so se pritiski na rast plač v naslednjih dveh letih bistveno zmanjšali, zaradi česar je bila tudi rast stroškov dela na enoto proizvoda zmernejša. Uvozne cene so občasno nihale in so se po letu 2003 nekoliko povečale zaradi višjih cen nafte.

Novejša gibanja kažejo, da je inflacija po HICP na začetku leta 2006 postopoma rasla, tako da je avgusta dosegla 2,7%, nato pa se je marca 2007 zaradi umiritve cen energentov upočasnila na 1,4%.

Glede prihodnjega gibanja inflacije se zadnje razpoložljive napovedi najpomembnejših mednarodnih institucij gibljejo od 1,3% do 2,1% za leto 2007 in od 1,9% do 2,1% za leto 2008. Tveganja glede napovedi inflacije so usmerjena navzgor in povezana z načrtovanim zvišanjem nižje stopnje DDV na določeno blago in storitve zaradi usklajevanja z EU, kar naj bi inflaciji predvidoma dodalo okrog 1 odstotno točko, možnimi sekundarnimi učinki pretekle in pričakovane prihodnje rasti inflacije, prihodnjim neugodnim gibanjem cen nafte ter gibanjem plač v razmerah hitre rasti domačega povpraševanja in kreditov. Zniževanje obrestnih mer za posojila v domači valuti zaradi približevanja ravni euroobmočja in zmanjševanje obveznih rezerv monetarnih finančnih institucij predstavljata dodatno navzgor usmerjeno tveganje za inflacijo. Navzdol usmerjena tveganja so povezana z nadaljnji učinki liberalizacije sektorjev, kot sta telekomunikacijski in energetske, ter omejitvijo plač v javnem sektorju, povečanim pritokom delovne sile, ki bi lahko vplival na zmanjšanje rasti plač, ter ugodnimi gibanji cen nafte. Dodatno navzdol usmerjeno tveganje predstavlja možna oslabitev mednarodnega povpraševanja in učinek, ki bi ga to imelo na izvoz turističnih storitev.

Ciper trenutno ni predmet odločbe Sveta o obstoju čezmernega primanjkljaja. V referenčnem letu 2006 je zabeležil proračunski primanjkljaj v višini 1,5% BDP, kar je precej pod referenčno vrednostjo. Evropska komisija napoveduje, da bo leta 2007 znašal 1,4% DBP. Delež javnega dolga v BDP je v letu 2006 padel na 65,3% in naj bi se po napovedih v letu 2007 še dodatno zmanjšal na 61,5%, kar pa je še vedno nad referenčno vrednostjo 60%. Potrebna bo nadaljnja konsolidacija, če želi Ciper doseči srednjeročni cilj iz Pakta za stabilnost in rast, ki je v konvergenčnem programu iz decembra

2006 številčno opredeljen kot ciklično prilagojen primanjkljaj brez začasnih ukrepov v višini 0,5% BDP. Glede drugih fiskalnih dejavnikov v letu 2006 delež primanjkljaja v BDP ni presegel deleža javnih investicijskih odhodkov v BDP.

Glede na najnovejše projekcije Odbora za ekonomsko politiko EU in Evropske komisije bo na Cipru v obdobju 2004–2050 predvidoma prišlo do občutnega povečanja s staranjem prebivalstva povezanih javnofinančnih odhodkov, in sicer v višini 11,8 odstotnih točk BDP, kar je največ med državami članicami EU. Ciper bo to breme lažje nosil, če si bo še pred poslabšanjem demografskih razmer ustvaril zadosten manevrski prostor v svojih javnih financah.

Ciper sodeluje v ERM II od 2. maja 2005, tj. v dvoletnem referenčnem obdobju med majem 2005 in aprilom 2007. Centralna pariteta ciprske valute je bila določena na ravni 0,585274 funta za euro – kar je tudi tečaj, po katerem se je funt na začetku leta 1999 enostransko vezal na euro –, s standardnim razponom nihanja v višini $\pm 15\%$. Dogovor o sodelovanju v ERM II je temeljil na trdnih zavezah Cipra na področju številnih politik. Tako je Ciper vse od vstopa v ERM II vodil politiko stabilnega tečaja do eura. Funt je ostajal blizu svoje centralne paritete, in sicer na močnejši strani standardnega razpona nihanja, pri čemer je bila zanj značilna

tudi zelo majhna volatilitnost. Hkrati so se razlike med kratkoročnimi obrestnimi merami in trimesečno obrestno mero EURIBOR do konca obravnavanega obdobja postopoma zaprle. Marca 2007 je bil realni tečaj ciprskega funta tako dvostransko do eura kot učinkovito blizu dolgoročnemu povprečju, izračunanemu za obdobje od januarja 1996 dalje in od uvedbe eura leta 1999 dalje. Kar zadeva ostala zunanja gibanja, je Ciper skoraj dosledno poročal o skupnem primanjkljaju tekočega in kapitalskega računa plačilne bilance, ki je bil občasno velik. V zadnjih letih se je ta primanjkljaj povečal – z 2,0% BDP v letu 2003 na 5,9% BDP v letu 2006 –, pretežno zaradi vse večjega blagovnega primanjkljaja, medtem ko je storitveni presežek ostal skoraj nespremenjen. Primanjkljaj se je večinoma financiral z neto prilivi neposrednih naložb (delno v obliki reinvestiranih dobičkov) in kapitalskimi prilivi v obliki „ostalih naložb“, pretežno depozitov in posojil nerezidentov. Ker so kapitalski prilivi med letoma 2004 in 2006 presegali primanjkljaj tekočega in kapitalskega računa, so se v tem obdobju povečale uradne rezerve Cipra.

Dolgoročne obrestne mere na Cipru so bile v referenčnem obdobju na ravni 4,2%, kar je precej pod referenčno vrednostjo kriterija obrestnih mer, ki znaša 6,4%. Dolgoročne obrestne mere, kakor tudi razlika med njimi in donosnostjo državnih obveznic v euroobmočju, so se v zadnjih letih na splošno zmanjšale.

Ciper – ekonomski kazalniki konvergence

(brez kriterija deviznih tečajev)

	HICP-inflacija ¹⁾	Dolgoročne obrestne mere ²⁾	Javnofinančni presežek (+) ali primanjkljaj (-) ³⁾	Bruto javni dolg ³⁾
2005	2,0	5,2	-2,3	69,2
2006	2,2	4,1	-1,5	65,3
2007	⁴⁾ 2,0	⁴⁾ 4,2	-1,4	61,5
Referenčna vrednost	^{4),5)} 3,0	^{4),5)} 6,4	-3,0	60,0

Vira: ESCB in Evropska komisija.

1) Povprečne medletne spremembe v odstotkih.

2) V odstotkih, letno povprečje.

3) Kot odstotek BDP. Projekcije za leto 2007 je pripravila Evropska komisija.

4) Podatki se nanašajo na obdobje od aprila 2006 do marca 2007.

5) Države z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen so: Finska, Poljska in Švedska.

Na splošno bo moral Ciper v prihodnje nadaljevati trajnostno in verodostojno fiskalno konsolidacijo na podlagi strukturnih ukrepov, ter izboljšati svoje fiskalno poslovanje s konkretnim zmanjšanjem svojega visokega deleža javnega dolga. Prav tako bo pomembno ohraniti zmerno rast plač, zlasti v javnem sektorju, ki bo upoštevala rast produktivnosti dela, razmere na trgu dela in gibanja v konkurenčnih državah. Poleg tega bo treba nujno nadaljevati strukturne reforme na trgih proizvodov in dela. Tako bi bilo na primer treba prenoviti mehanizem indeksacije plač in nekaterih socialnih prejemkov (dodatka za življenjske stroške), da bi se zmanjšala tveganja, povezana z vztrajnostjo inflacije. Zaradi takšnih strukturnih reform bo gospodarstvo ne samo odpornejše proti šokom, pač pa bo ustvarilo tudi najboljše pogoje za vzdržno gospodarsko rast in rast zaposlenosti. Končno bi morebitna ponovna združitev Cipra lahko prinesla dodatne strukturne in fiskalne izzive, odvisno od konkretnih ekonomskih in fiskalnih dogovorov.

Po nedavnih spremembah in dopolnitvah Zakona o centralni banki Central Bank of Cyprus je statut centralne banke Central Bank of Cyprus združljiv z zahtevami Pogodbe in Statuta za tretjo fazo ekonomske in monetarne unije.

3.2 MALTA

V referenčnem obdobju je 12-mesečna povprečna stopnja inflacije po HICP na Malti znašala 2,2%, kar je precej pod referenčno vrednostjo 3,0%, določeno v Pogodbi. Sodeč po najnovejših podatkih se bo v prihodnjih mesecih predvidoma še zmanjšala.

Kot kaže pregled daljšega preteklega obdobja, je bila inflacija po HICP na Malti relativno stabilna ter se je v obdobju 1999–2006 pretežno gibala med 2% in 3%. Dejstvo, da je inflacija ostala relativno stabilna v daljšem obdobju, odraža številne pomembne odločitve politik, zlasti odločitev Malte, da bo po pridobitvi

neodvisnosti leta 1964 vzdrževala režim vezanega deviznega tečaja, večino obdobja na košarico valut. Od 2. maja 2005, odkar sodeluje v ERM II, pa je malteška lira vezana na euro. Fiskalna politika je v zadnjih nekaj letih v večjo podporo doseganju cenovne stabilnosti. Po obdobju močne rasti v devetdesetih letih je bila gospodarska rast vse od leta 2001 dalje v povprečju počasna, v dveh letih celo negativna. Ekonomska stagnacija je odražala kombinacijo zunanjih slabosti, delno povezanih z večjo konkurenco na glavnih izvoznih trgih Malte, pa tudi notranjih dejavnikov, na primer prehodnih učinkov prestrukturiranja v predelovalnih dejavnostih. Novejša gibanja kažejo, da se je leta 2005 začelo postopno okrevanje gospodarstva in se nadaljevalo tudi leta 2006, pri čemer so pritiski na cene s strani povpraševanja ostali omejeni. Letna stopnja inflacije po HICP se je proti koncu leta 2006 zelo zmanjšala in ostala obrzdana tudi na začetku leta 2007. Potem ko je sredi leta 2006 dosegla višek z okrog 3,5%, se je v zadnjih dveh mesecih leta 2006 zmanjšala na manj kot 1% in marca 2007 znašala 0,5%. Zmanjšanje inflacije konec leta 2006 je pretežno posledica popuščanja učinka predhodne rasti cen energentov, ki je relativno močno vplivala na malteško inflacijo.

Glede prihodnjega gibanja inflacije se zadnje razpoložljive napovedi najpomembnejših mednarodnih institucij gibljejo od 1,4% do 2,4% za leto 2007 in od 2,1% do 2,3% za leto 2008. Tveganje višje inflacije od napovedane je pretežno povezano s ponovnim zvišanjem svetovnih cen energentov. Poleg tega je treba skrbno spremljati trenutno hitro rast kreditov, čeprav ni tako močna kot v nekaterih drugih državah z manj razvitimi finančnimi trgi. Navzdol usmerjena tveganja so povezana z učinki vse večje konkurence na nekaterih trgih proizvodov, na primer v trgovini na drobno z živili in letalski industriji, ter trenutnimi prizadevanji za racionalizacijo regulativnih in upravnih postopkov v javnem sektorju.

Malta trenutno ni predmet odločbe Sveta o obstoju čezmernega primanjkljaja. V refe-

renčnem letu 2006 je imela proračunski primanjkljaj v višini 2,6% BDP, kar je pod referenčno vrednostjo. Zaradi začasnih ukrepov fiskalne politike se je primanjkljaj v letu 2006 zmanjšal za 0,7% BDP, medtem ko bi brez teh ukrepov znašal 3,3% BDP. Evropska komisija za leto 2007 napoveduje zmanjšanje proračunskega primanjkljaja na 2,1% DBP. Delež javnega dolga v BDP je v letu 2006 padel na 66,5% BDP in naj bi po napovedih v letu 2007 znašal 65,9%, kar je še vedno nad referenčno vrednostjo 60%. Nadaljnja konsolidacija bo potrebna, če želi Malta doseči srednjeročni cilj iz Pakta za stabilnost in rast, ki je v konvergenčnem programu iz decembra 2006 številčno opredeljen kot uravnotežen, ciklično prilagojen proračun brez začasnih ukrepov. Glede drugih fiskalnih dejavnikov v letu 2006 delež primanjkljaja v BDP ni presegel deleža javnih investicijskih odhodkov v BDP.

Glede na projekcije Odbora za ekonomsko politiko EU in Evropske komisije se bodo na Malti s staranjem prebivalstva povezani javnofinančni izdatki v obdobju do leta 2020 povečali za 2,2 odstotne točke BDP, v obdobju od 2020–2050 pa za 0,3 odstotne točke. Čeprav te projekcije ne upoštevajo javne pokojninske reforme, ki jo je parlament sprejel decembra 2006, pa predhodna ocena Evropske komisije kaže, da reforma ni izboljšala izgledov za dolgoročno vzdržnost javnih financ. Malta bo to breme lažje nosila, če si bo še pred poslabšanjem demografskih razmer ustvarila zadosten manevrski prostor v svojih javnih financah.

Malteška lira sodeluje v ERM II od 2. maja 2005, tj. v dvoletnem referenčnem obdobju med majem 2005 in aprilom 2007. Centralna pariteta malteške valute je bila določena na ravni 0,429300 lire za euro – kar je bil tržni tečaj ob vstopu –, s standardnim razponom nihanja v višini $\pm 15\%$. Ob vstopu v mehanizem se je malteška lira vezala na euro, prej pa je bila vezana na košarico valut (ki je vsebovala euro, britanski funt in ameriški dolar). Dogovor o sodelovanju v ERM II je temeljil na trdnih

zavezah Malte na številnih področjih politike. Tako je Malta v skladu s svojo napovedjo od vstopa v ERM II ohranjala tečaj malteške lire do eura na ravni centralnega tečaja. Razlike med kratkoročnimi obrestnimi merami in trimesečno obrestno mero EURIBOR so se v letu 2006 zmanjšale in v treh mesecih do konca marca 2007 znašale 0,2 odstotne točke. Marca 2007 je bil realni tečaj malteške lire tako dvostransko do eura kot efektivno blizu dolgoročnemu povprečju, izračunanemu za obdobje od januarja 1996 dalje in od uvedbe eura leta 1999 dalje. Kar zadeva druga zunanja gibanja, je Malta od leta 1997 poročala o skupnem primanjkljaju tekočega in kapitalnega računa plačilne bilance, ki je bil občasno velik. V letih 2004 in 2005 je ta primanjkljaj znašal 4,9% BDP, nakar se je leta 2006 zmanjšal na 3,3%. Od leta 2003 tokovi neposrednih naložb več kot pokrijejo ta primanjkljaj, medtem ko kapitalne prilive v obliki „ostalih naložb“ večinoma odtehtajo močni neto odlivi v obliki portfeljskih naložb. Uradne rezerve Malte so se povečale tako v letu 2005 kot v letu 2006.

Dolgoročne obrestne mere na Malti so bile v referenčnem obdobju na ravni 4,3%, kar je precej pod referenčno vrednostjo kriterija obrestnih mer, ki znaša 6,4%. Dolgoročne obrestne mere na Malti kot tudi razlika med njimi in donosnostjo državnih obveznic v euroobmočju so se v zadnjih letih na splošno zmanjšale.

Na splošno bo morala Malta v prihodnje nadaljevati trajnostno in verodostojno fiskalno konsolidacijo ter izboljšati svoje fiskalno poslovanje s konkretnim zmanjšanjem svojega visokega deleža javnega dolga. Prav tako bo pomembno, tako v javnem kot zasebnem sektorju, ohraniti zmerno rast plač, ki bo upoštevala rast produktivnosti dela, razmere na trgu dela in gibanja v konkurenčnih državah. Pozornost mora biti usmerjena tudi na odpravo strukturnih ovir za gospodarsko rast in ustvarjanje delovnih mest, še zlasti s pospeševanjem vključevanja v trg dela. Krepitev konkurence na trgih proizvodov in

Malta – ekonomski kazalniki konvergence				
(brez kriterija deviznih tečajev)				
	HICP- inflacija ¹⁾	Dolgoročne obrestne mere ²⁾	Javnofinančni presežek (+) ali primanjkljaj (-) ³⁾	Bruto javni dolg ³⁾
2005	2,5	4,6	-3,1	72,4
2006	2,6	4,3	-2,6	66,5
2007	⁴⁾ 2,0	⁴⁾ 4,3	-2,1	65,9
Referenčna vrednost	^{4),5)} 3,0	^{4),5)} 6,4	-3,0	60,0

Vira: ESCB in Evropska komisija.
 1) Povprečne medletne spremembe v odstotkih.
 2) V odstotkih, letno povprečje.
 3) Kot odstotek BDP. Projekcije za leto 2007 je pripravila Evropska komisija.
 4) Podatki se nanašajo na obdobje od aprila 2006 do marca 2007.
 5) Države z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen so: Finska, Poljska in Švedska.

izboljšanje delovanja trga dela sta v tem pogledu ključna elementa. Takšni ukrepi bodo povečali tudi prilagodljivost teh trgov in s tem olajšali prilagajanje v primeru možnih šokov, ki bi lahko prizadeli državo ali posamezne sektorje. Sposobnost absorpcije takšnih šokov je še zlasti pomembna z vidika relativno visoke stopnje specializacije gospodarstva. Ti ukrepi bodo pomagali doseči ugodno okolje za cenovno stabilnost ter bodo tudi spodbujali konkurenčnost in zaposlovanje.

Po nedavnih spremembah in dopolnitvah Zakona o centralni banki Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta je statut centralne banke Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta skladen z zahtevami Pogodbe in Statuta za tretjo fazo ekonomske in monetarne unije.

ISSN 1725946-0

9 771725 946003